

- 6 Si uxor contraxit cum aliquo sine licentia mariti, an sufficiat quod postea habeat raturum?
- 7 Si uxor sit prapropria alicui officio, sciente & pariente marito, an requiratur licentia mariti in contractibus mulieris?
- 8 An contractus ab uxore sine licentia mariti firmetur iuramento?
- 9 An uxor possit constituere Procuratorem sine licentia mariti?

NOta ex his legibus sequentes conclusiones. Prima: quod mulier conjugata, durante matrimonio, non potest facere contractum sine licentia viri. Secunda conclusio: quod similiter mulier conjugata non potest facere quasi contractum sine licentia viri. Tertia conclusio: quod mulier conjugata non potest facere distractum, & sic desistere a contractu vel quasi contractu semel facto sine licentia viri. Quarta conclusio: quod mulier conjugata non potest remissionem vel liberationem debitori concedere sine licentia viri. Quinta conclusio: quod mulier conjugata non potest agere contra alium in iudicio sine licentia viri. Sexta conclusio: quod mulier conjugata ab alio conventa, etiam se defendendo non potest esse in iudicio sine licentia viri.

Pro quorum perfecta intelligentia & declaratione imprimis quæro: Quæ sit ratio fundamentalis eorum? quam assignare certè est difficile, & probo a sufficienti partium enumeratione: quia si mulier vult contrahere super rebus dotalibus, non potest, cum dominium earum sit penes maritum, ut in leg. *Doce ancillam, Cod. de Rei vindic. si verò vult contrahere super aliis rebus suis, videtur quod possit sine aliqua licentia mariti, cum in eis nullum jus habeat maritus, nec sibi fiat aliquod præjudicium. Sed notabiliter respondeo, quod in omnibus habet locum ista lex cum sequentibus. Nam mulier conjugata potest habere bona triplicis generis: nam primò potest habere bona dotalia, quæ fuerunt data in dote marito; in quibus solus maritus agit tantquam dominus, ut in leg. *Doce ancillam, Cod. de Rei vindic.* Secundò potest habere bona paraphernalia, quorum dominium est penes eam, administratio verò penes maritum; in quibus maritus agit sine mandato. Tertiò potest habere alia bona propria, quorum dominium &*

(d) Rationem reddit Tiraquel. *dict. leg. Connub. gloss. 8. num. 134.* Palac. Rub. in Rub. §. 68. num. 3. & n. 29. & in leg. 55. Taur. n. 2. Bac. *de Non meliorand. dote ratione filiar. cap. 21. n. 60.* Matienz. in leg. 1. titul. 3. lib. 5. Recop. gloss. 1. num. 1.

administratio est penes eam; in quibus sola uxor potest agere, vel maritus, præstita cautione, tanquam conjuncta persona, ut in leg. *Maritus, Cod. de Procuratorib.* & ibi Glos. ordinaria, Petr. Jacob. Butric. Odofred. Cin. Bart. Alber. Bald. Paul. de Castr. Alexand. Jason. & communiter DD. & in leg. *fin. Cod. de Pactis convent.* in quibus omnibus hodiè non potest aliquo modo mulier conjugata agere nec contrahere sine licentia mariti. Imò, etiamsi nulla bona habeat, non potest personaliter obligari; quia lucra & debita debent communicari: Item etiam, quia persona vagaretur & inquietaretur, & esset damnum & præjudicium mariti: Primò propter fragilitatem sexus, & quamdam reverentiam & potestatem quam habet maritus in uxorem: nam licet verè & propriè quoad omnia non sit uxor in potestate mariti sicut filius & servus, tamen quoad tria bene est in ejus potestate: Primò, quoad residentiam & cohabitationem, quam debet uxor facere cum viro; & inde est, quod potest intentare maritus contra eam detinentem *utile interdictionum de liberis exhibendis, ut in leg. 1. §. fin. ff. de Lib. exhibend. & in leg. fin. Cod. eod. titul.* & ibi communiter DD. Secundò, quoad operas quas debet reddere & præstare marito: Tertiò, quoad jurisdictionem; quia efficitur de jurisdictione & domicilio mariti, ut in leg. *Exigere dotem. ff. de Judiciis,* & tenet & declarat magistraliter Bald. in leg. *Si uxorem, Cod. de Condir. inser.* & ibi communiter DD. Unde merito ex ista ratione & causa hodiè requiritur ista licentia mariti, & sine ea uxor nihil potest facere per nostras leges. Secunda ratio potest esse: quia cum in prædictis rebus & bonis supra declaratis, dotalibus, paraphernalibus, & quibuscumque aliis; & similiter in obligatione personali ipsius uxoris, bonis non extantibus, possit fieri damnum & præjudicium marito, saltem in fructibus, qui debent esse inter eos communes, vel in vagatione personæ, vel in operibus ejus, merito, requiritur hodiè in omnibus licentia mariti, (d) & ista sunt rationes fundamentalis hujus legis.

Visa ratione fundamentali harum legum: nunc quærendum est de aliquibus necessariis: Et primò quæro, si contractus sit utilis ipsi mulieri, an possit fieri & valere sine licentia viri? Et breviter dico & teneo quod sic, licet maritus postea non ratificet, quia sit mortuus, vel absens, nec iudex præstet licentiam in defectum ejus:

Ejus: (e) ita probat text. in leg. *Nec. Cod. de Contrah. & committent. stipul.* ubi valet actus vel contractus factus a minore sine licentia & auctoritate curatoris in ejus commodum & utilitatem: & ibi notant & commendant Bal. Salyc. & communiter DD. text. in leg. 1. *Codic. de Autor. præstant. text. in §. 1. Instit. de Autor. tutor. text. in §. Pupillus, Instit. de Inutil. stipul.* & ibi Fab. Angel. & commun. DD. facit etiam text. in leg. *Cum hi. §. Eam transaction. ff. de Transact.* ubi habetur, quod licet super alimentis de futuro debitis ex ultima voluntate non possit fieri pactum vel transactio; tamen, si conditio creditoris cui debentur alimenta fiat melior, & in ejus commodum & utilitatem fiat, bene valet & tenet: & ibi notat & commendat Bartol. Alber. Paul. & communiter DD. text. notabilis in leg. *Non eo minus, Cod. de Procurat.* ubi disponitur, quod sententia lata favore minoris sine auctoritate tutoris vel curatoris valet & tenet: & ibi notant & commendant communiter DD. notant etiam & commendant Ang. de Perus. Paul. de Castr. Imol. & communiter DD. in leg. *Mutuum. ff. de Acquir. hered. Jas. in leg. Barbarius. ff. de Offic. Prator. colum. 2. n. 6.* Idem Jas. in leg. *Si unus. §. Pactus ne peteret. ff. de Pact. col. 10. n. 27.* Roder. Suar. in *Reper. leg. 13. titul. 20. lib. 3. For. ll. 4. limitatione.* Palac. Rub. in *sua Repetition. cap. Per vestras, fol. 49. col. 1.* Nec obstat supra dictis *lex 59. infra, his legibus Taur.* ubi habetur, quod quando maritus est absens & non speratur venire de proximo, & contractus appareat utilis mulieri, potest adiri iudex, ut præstet licentiam in defectum mariti: ergo sentit clarè, quod etiam si contractus sit utilis, non valet nec potest fieri sine licentia mariti. Quia notabiliter

respondeo & intelligo, quod requiratur licentia ut semper & perpetuò valeat & teneat, licet postea deficiat utilitas contractus: sed in nostro casu & quæstione utilitas debet durare & probari, ut valeat & teneat contractus; quo casu valebit & tenebit contractus sine aliqua licentia mariti vel iudicis.

Secundò quæro: si uxor contrahat cum suo marito, vel agat in iudicio contra eum ex aliqua justa causa, ut alimentorum, vel dotis, ipso vergente ad inopiam; an requiratur ejus licentia? Et breviter etiam dico & teneo quod non: argumento text. juncta Glos. ordinaria, in leg. *fin. §. Necessitate, Cod. de Bonis que liber. & ibi DD. in terminis ita tenet Alb. in leg. Ubi adhuc, Cod. de Jure dot. Palac. Rub. in Repet. cap. Per vestras, de Donat. inter virum, & uxorem, fol. 71. colum. 4.* Doctor Segur. in *Reper. leg. 1. §. Si vir. uxor. ff. de Acquir. possess. colum. 2. (f)*

Tertiò quæro: si uxor & maritus simul faciant aliquem contractum vel quasi contractum cum tertio, an requiratur ejus licentia? Et breviter etiam dico & teneo quod non; quia eo ipso videtur maritus approbare & consentire illum actum, & uxori præstare consensum & licentiam: ita probat text. singularis in jure, in leg. *Titius. ff. Quibus modis pignus vel hypotheca solvitur, & ibi expressè notat & commendat Bald. & alii DD. antiqui: & per illum textum in terminis nostris ita tenet Bartol. in leg. *Cum pater. §. Libertis. ff. de legat. 2. Bald. in leg. fin. Cod. ad Macedo, 2. colum. Bald. Angel. Alexand. & communiter DD. in leg. Is qui hæres, §. finali. ff. de Acquir. hered. Alber. & communiter DD. in leg. Quoties, la 1. Cod. de Fideicommiss. præcipuè Jas. ibi fin. colum. (g)**

Quar:

(e) Id etiam tenet Orosi. in leg. *Contra juris civilis regulas, col. 875. de pactis, text. in leg. Cum ij. §. Eum transact. ff. de Pact. ubi omnes DD. Suar. in titul. de las Deudas, limitatione 4. fol. 48. Ceepol. in leg. Eum qui, num. 34. ff. de Usucap. pro emptore. Tiraquel. in leg. Connub. num. 62. glos. 8. usque ad num. 90. Matienz. in leg. 2. titul. 3. lib. 5. Recop. gloss. 1. num. 14. plures allegans Maranta in Practic. 4. part. distinct. 16. num. 29. & 30. facit l. 3. titul. 5. pag. 3. & quæ tradit Covarrub. in Practicis, cap. 28. num. 10. versic. Quod si in rerum plura congerit Azeved. in leg. titul. 3. lib. 5. Recop. num. 13.*

(f) Idem affirmavit Palac. Rub. in Rub. §. 47. num. 13. ad fin. fol. 27. Cassan. in Consuetudinibus Burgund. rubr. 4. §. 1. gloss. neansi part. num. 6. versic. Adverte tamen fol. 150. Gutier. de Juramento confirmatorio, cap. 1. num. 52. Matienz. in leg. 3. titul. 3. lib. 5. Recop. gloss. 1. n. 8.

(g) Idem tenet Segur. in leg. 1. §. Si vis, num. 111. ff. de Acquir. possess. Palac. Rub. in cap. Per vestras, de Donat. inter vir. §. 27. num. 4. pag. 162. Castill. in leg. 55. verb. Licentia, ubi Cifuent. quæst. 16. Tiraquel. de Legib. connub. gloss. 7. numer. 54. ubi plures allegat Matienz. in leg. 2. titul. 3. lib. 5. Recop. gloss. 1. num. 12. Licet contrarium voluerit Avend. in suo Dictionario, verb. Otorgamento; relatus a Matienz. ubi supra, & Gregor. in leg. 5. gloss. ult. titul. 11. part. 4. verb. Item, & quarto, scilicet, licentiam requiri mariti hoc casu ad contractum cum uxore sua conficiendum: Quibus respondet idem Matienz. ubi supra.

5 Quartò quæro, si uxor contrahat cum alio in præsentia mariti, an sufficiat ejus taciturnitas? Et videtur quòd non, sed requiritur consensus expressus; & ita tenet Bald. Angel. Imol. & communiter DD. in leg. 2. §. *Voluntatem*. ff. *Solut. matr.* Paul. de Caltr. in leg. *Si quis mihi bona*. §. *Jussum in fin.* ff. *de Acquir. hered.* Alexand. in *Add. ad Bart. in leg. Apud Julianum* §. *fin.* ff. *quib. ex causis in poss. eat.* quia verba statuti debent intelligi propriè, & ideò non sufficit sola præsentia mariti cum taciturnitate, quia est fictus & improprius consensus. Sed certè ego tenerem contrarium; (h) quia prædictæ leges regni non requirant consensus mariti pro forma & solemnitate actus, sed pro evitando damno & præjudicio ejus.

6 Quintò quæro, si uxor contraxit cum aliquo sine licentia mariti, an sufficiat, quòd postea habeat ratum? Et videtur requiri quòd præcedat & interveniat tempore actus vel contractus; quia quando licentia consensus, vel auctoritas alicujus requiritur in aliquo actu, semper debet præcedere & non subsequi, argumento text. in leg. *Etiã*. ff. *de Autor. tutor*, text. in §. *Tutor*. *Instit. eod. tit.* Sed contrarium est tenendum, imò sufficit, quòd subsequatur & ratum habeat maritus, per doctrinam & regulam generalem, quam probat text. in leg. *Si quis mihi bona*. §. *Jussum*. ff. *de Acquir. hered.* per quem tenet ibi Paul. de Caltr. & communiter Moderni. Quòd si licentia, consensus, vel auctoritas alicujus requiritur pro forma & solemnitate actus, requiritur quòd præcedat & non subsequatur; quia requiritur ad legitimandam & autorizandam personam: si verò requiritur pro evitando præjudicio alicujus tertii, cujus licentia, consensus, vel auctoritas requiritur, tunc sufficit, quòd subsequatur, & postea ratum habeat: idem etiam tenet Paul. in leg. *Si cum dote*. §. *Eo autem tempore*. ff. *Solut. matrim.* 2. column. num. 5. & ibi Moderni. Idem Paul. in leg. *Licet*. ff. *de Judic.* facit etiam doctrina Bald. & communis in leg. 1.

(h) Prout tenet Cifuent. in leg. 55. *Taur. quest.* 14. dum tamen maritus intelligat quòd agatur tenet Menchac. *Controversiarum usufrequentium*, cap. 11. num. 6. Matienz. in leg. 3. tit. 3. lib. 5. *Recopil. gloss.* 1. num. 7. & seqq. Gomez Arias hic, num. 21. & sequent. Azeved. in leg. 3. tit. 3. lib. 5. *Recopil. num.* 1.

(i) Et ita teneo 2. tom. *Variar. cap.* 6. num. 2. limitat. 9. tenet Bald. in leg. *Si uxorem*, *Cod. de Condit. insert.* Palac. Rub. in *Repet. rub.* §. 68. in princ. fol. 65. Segur. in leg. *Si vir uxori*, num. 124. *de Acquirend. posses.* usque ad illam quantitatem mulierem teneri affirmans, ad quam usque solvendo merces illa sufficiat; ad id tamen quòd deest non teneri: idemque mulieribus pueros nutrire solitis sine viri licentia, marito vidente & tacente, dicendum esse asserit Azeved. in *dict. leg.* 3. tit. 3. lib. 5. *Recopil. num.* 12. & vide Matienz. in leg. 3. tit. 3. lib. 5. *Recopilata gloss.* 4. num. 9.

Cod. Qui admitti ad bonorum possess. & idem disponit l. 59. *infra eod.* quæ certè est declaratoria & confirmatoria juris communis.

Sextò quæro: Si uxor sit præposita alicui officio vel negotiationi, sciente & patiente marito; ut quia sit posita mercantiæ vel officio obfetricis, vel chirurgicæ, vel simili officio; an requiratur licentia mariti in contractibus ejus? Et breviter & resolutivè dico & teneo quòd non; quia eo ipso quòd de voluntate mariti est posita in illo officio, visus est licentiam & consensus sibi præstare: ita probat text. notabilis in leg. 1. §. *Magistrum*, el 2. versic. *Ceterum*. ff. *de Exercitoria*, cujus verba sunt: *Ceterum si scit & passus est eum in navi magisterio fungi, ipse enim imposuisse videtur*, text. in leg. *Quicumque*, vers. *Idem Labeo ait*. ff. *de Institoria, act.* text. in leg. 1. ff. *de Tributoria*, text. in leg. *Quam Tuberonis*, versic. *Sunt quidem*. ff. *de Peculio*, & ibi Bartol. Alberic. Bald. Paul. & comm. DD. & in propriis terminis tenet Faber. in §. 1. *Institur. quod cum eo*. final. column. ubi dicit, quòd si maritus permittit uxorem suam mercari; videtur ei mandare & consentire, & tenetur de contractibus ejus: ita disponit expressè l. 13. tit. 20. lib. 3. *For. II.* & tenet ibi Roderic. Suar. in *lect. illius legis.* (1)

Septimò quæro, an uxor possit contrahere sine licentia mariti ad pias causas? De qua quæstione vide latissimè per Roderic. Suar. in *dict. leg.* 13. tit. 20. lib. 3. *For. II.* 1. *quest.* ad quem te remito.

8 Octavò quæro, utrum contractus factus ab uxore sine licentia mariti firmetur juramento? Et videtur quòd sic; argumento text. in *Auth. Sacramenta puerum*, *Cod. Si adver. vend.* ubi habetur, quòd contractus minoris, qui non valet sine tutore vel curatore, vel saltem venis rescindendus, firmatur juramento: & in expressò ita tenet Palac. Rub. in *sua Repet. cap. Per vestras*, fol. 50. column. 2. Sed teneo contrarium; quia jura communiter loquuntur & procedunt quan-

COMMENTARIUM

In Legem LX.

SUMMARIUM.

1 An possit uxor renuntiare lucris quasitis constante matrimonio?

Nota ex ista lege, quòd lucra acquisita durante matrimonio dividuntur & communicantur inter maritum & uxorem: De quo dixi latè & magistraliter in legibus suprâ proximis. (1)

Item principaliter nota, quòd uxor potest renuntiare prædictis lucris quasitis constante matrimonio: & ista est sola & principalis decisio hujus legis. Contra quam, imò quòd talis renunciatio non valeat, fundamentaliter facit; quia donatio inter maritum & uxorem est nulla & prohibita, adeò quòd nulla oritur actio nec obligatio, ut in leg. 1. & per totum, *Codic. de Donat. inter virum, & uxorem*, & in *cap. fin. extra, eodem titul.* Item etiam, quia militat ratio prohibitiva ejus, *ne mutuo amore se spolient.* Rursus confirmatur, quia in uxorem transit ipso jure dominium & possessio pro sua parte lucrorum acquiritorum, constante matrimonio, ut suprâ dictum est: ergo non potest favore ma-

quando contractus tendit in favorem vel damnum contrahentis; (k) secus tamen est, quando tendit in præjudicium tertii, & requiritur ejus consensus; quia tunc nulla ratio patitur, quòd firmetur juramento contrahentis in damnum & præjudicium tertii: & ita videtur tenere Faber. in §. 1. *Instit. quib. alienare licet, vel non*, & tenet Cifuent. in leg. sequenti, 1. *quest.*

9 Nonò quæro, an uxor possit constituere procuratorem sine licentia mariti ad contrahendum cum aliquo? De quo vide Roderic. Suar. in *dict. leg. Fori*, ad quem te remito.

Decimò quæro, an uxor possit ex delicto se obligare & teneri saltem civiliter? De quo etiam vide Roderic. Suar. in *dict. leg. Fori*, ad quem te remitto.

TEXT. LX.

Quando la muger renunciare las ganancias, no sea obligada à pagar parte alguna de las deudas que el marido hoviere hecho durante el matrimonio.

Id est:

Cum bonis acquisitis uxor renuntiaverit, non teneatur ad ullam debitorum partem, qua maritus durante matrimonio fecerit.

(k) Et ita tenet Palac. Rub. sibi contrarius in leg. 55. *Taur. numer.* 18. *Castill. in ead. leg. gloss. ult.* Gomez Arias num. 84. Menchac. *de Success. creat.* §. 30. num. 56. versic. *Postremo*, & versic. *Unde etiam*. Covarrub. *de Sponsalib.* 2. part. cap. 7. §. 1. num. 3. Avendañ. in *Dictionario suo*, verb. *Otorgamiento*, circa fin. Matienz. in leg. 2. tit. 3. lib. 5. *gloss.* 1. num. fin. Tiraquel. *de Leg. connub.* gloss. 4. num. 26. usque ad fin. Covarrub. in *cap. Quamvis pactum*, 2. part. num. 14. in med. §. 2. & in 4. cap. 7. §. 1. num. 3. fol. 90. Gutierrez. *de Jurament. confirmatorio*, 2. part. cap. 1. num. 34. & in *Authent. Sacramenta puerum*, num. 39. Azeved. in leg. 2. tit. 3. lib. 5. numer. 87.

(1) Sed quid si maritus, antequam matrimonium contraheret, debebat censum aliquem super certis ejus bonis constitutum, ipsiusque census redditus constante matrimonio solvit, an possit uxor, matrimonio soluto, dimidiam horum reddituum partem, qui constante matrimonio fuerunt soluti, exigere, quasi ea dimidia pars ad eam pertineat, ut lucrum quasitum matrimonio constante? Et sanè videtur posse; cum hujusmodi redditus quasi fructus videantur dividendi inter maritum & uxorem. Sed contrarium verius est: quia hic census super bonis mariti constitutus est sicut onus reale & tributum quoddam; unde, maritus bona tanto minor videtur ad matrimonium adduxisse, quanti erat ille census & ejus redditus: & facit; quia census veluti species quædam venditionis est: unde, bona super quibus constituitur, quodammodo alienata & patrimonio abesse videntur. Quòd si maritus, matrimonio constante, censum illum redimeret; tunc dimidia pars pecuniæ, qua redemptus est census, applicaretur uxori: sicut si maritus debitum à se ante matrimonium contractum constante matrimonio solveret; nam dimidia debiti pars ad uxorem pertinet, tanquam lucrum constante matrimonio quasitum.